Учѣте ся брати мои
Думайте читайте

И чужому научайтесь,
Свого не цурайтесь.

СВОБОДА

„Въ своей хатѣ своя правда

И сила и воля"
Шевченко.

ЧАСОПИСЬ ДЛЯ РУСКОГО НАРОДА ВЪ АМЕРИЦѢ И ОРГАНЪ „РУСКОГО НАРОДНОГО СОЮЗА".

Рôкъ III. | Шамокинъ, Па. Четвергъ 5-го Вересня 1895 | Число 26.

Шамокінъ 5 вересня.

Конець.

Родимцѣ!

Нашѣ хитрѣ сусѣды користаючи зъ щирости и доброты нашого серця, взяли нашу працю и насъ за се теперь безрозумными называють зô злости: що на будуче не можуть такъ робити якъ колись.

Я вѣрный сынъ Руси опять повторяю тую насмѣшку нашихъ недоброжелаючихъ намъ сусѣдôвъ, съ тою святою гадкою, щобы мы уже разъ переконали ся о нашихъ похибкахъ и недостаткахъ, а взялись до лѣпленя и преукрашеня власнои хаты, а не чужу маѣти и приоздобляти, тай ще за се бути выставлеными на смѣхъ та на поталу цѣлому цивилизованому міру.

Уже давно звернуло съ полудня; уже мы Русины не вôдъ вчера въ Америцѣ, уже часъ мати свôй розумъ для себе и рускій грôшь обернути на руску справу и стати на путь праведныхъ патріотôвъ Русинôвъ, а не сидѣти на соймищахъ нечестивыхъ и на судѣ обсуджаючихъ немилосердно и насмѣваючихъ ся за наше добро, больше намъ не сидѣти!. но въ законѣ Господнемъ поучатися день и ноцъ. Пôзнаймо той законъ, тое боже право, перейміѣмъ ся нимъ, и пôсля него поступаймо! Пôсля божого закона маемо користати зъ тыхъ дарôвъ якими насъ надѣливъ.

Богъ давъ Руснови розумъ, волю, добре, благородне серце, силу и терпеливôсть до працѣ. Чому все тое вôддаемо на користь чужому, а о себе не дбаемо? Чому ще и по днесь хоть звернуло ся съ полудня — есть богато Русинôвъ, щозаповняють своими грôшми чужу касу и пôдъ чужою фаною парадують по улицяхъ, а до свого руского братства то вступити не хоче, руску газету въ дома не тримае бо „kmoter" словакъ смѣявъ бы ся зъ него. Де розумъ? де народне почуте? де народна честь? де любовь къ своему?

Гей братя Русины, встаньте вже разъ зъ проклятого и вѣкового сну байдужности, раболѣпія! Скиньте луску облуды зъ вашихъ очей, згадайте славну минувшôсть прадѣдôвъ нашихъ, подивѣть ся въ якôмъ пониженю знаходить ся рускій народъ! Горѣ имѣемъ серця и придивѣть ся що за свѣтла будучность жде насъ, сли мы будемо мати свôй розумъ для себе, ôсобенно тутъ въ Америцѣ, де кождому дана есть повна свобода розвивати свои душевни и физичнѣ здôбности въ свое власне добро и кресати собѣ и внукамъ кращу будучность.

Повинуймо ся закону божому, користаймо зъ данои намъ свободы, берѣмъ ся всѣ а всѣ Русины разомъ працювати коло власного добра: просвѣты, получшення своей долѣ и забезпеченя свѣтлои будуччины для грядущого поколѣня въ Америцѣ. Хоть днесь ще робота коло здвигненя руского запалу до поступу, науки и добра — йде слабымъ крокомъ и пеняво, всетаки за старанемъ рускихъ патріотôвъ маемо свои руски братства и не треба намъ пхатися до Словакôвъ, Полякôвъ, Чехôвъ, на коли есть свое питоме, рôдне. Чи то розумъ йти до чужихъ, де зъ нашого смѣются, кланяти ся, стоячи пôдъ дверми якихсь тамъ „Jednot" або народного словацкого „Сполку" и стукати просити о принятіе, наколи есть свôй рôдный „Народный Рускій Союзъ", де кождои хвилѣ можешь ся Русине зголосити. Тамъ тя охочо пріймуть, щиро привитають, по рôдному заговорять, братню руку подадуть, розважуть, порадять, добру навчать. Чи се розумно предплачувати, и тримати чужѣ газеты писанѣ незрозумѣлою для нашого чоловѣка мовою, а на свою газету анѣ цента не хотѣти дати? Чи не заслугуе такій чоловѣкъ на погорду и зневагу, що свого рôдного цурает ся, а до чужого преть ся, хоть его и вôдпихають и насмѣвають?

Родимцѣ!

Крайна пора, послѣдный вже часъ мати народну честь и не дати щобъ другій зъ насъ смѣявъ ся. Покажѣмъ що у насъ есть свôй розумъ и ще якій. Даймо пôзнати наасмѣвающимъ ся зъ насъ, яка въ насъ сила наколи для себе, а не чужимъ станемо робити. Станьмо проте всѣ разомъ и рукъ до працѣ приложѣмъ и нашихъ ворогôвъ въ ихъ народной працѣ доженемо, хотяй они стали до роботы ще зъ заранья а мы по полудни. Доженемо тымъ способомъ наколи будемъ мати свôй розумъ и свôй грôшь для себе, наколи въ кождôмъ плейзѣ буде сильне руске братство, наколи всѣ а всѣ рускѣ братства будуть въ „Союзѣ", наколи не буде ани одного Русина, котрый бы не бувъ членомъ „Союза", наколи кождый Русинъ читати-ме „Свободу", тодѣ выбудуемо „Народный Дôмъ" — тодѣ и мы посмѣемъ ся надъ кимсь хоть пôзнѣйше, але за те сердечнѣйше.

Гр. Гр.

Нашѣ школы въ Америцѣ.

Найважнѣйшою институціею по церквѣ — есть безперечно школа. Церковь и школа се двѣ сестры; старша и молодша, котрѣ, если хотять мати будучность — мусять разомъ ити, и доповняти себе взаимно. Якъ кожда церковь, если хоче стати рôдною матерею своихъ дѣтокъ, повинна бути народною, значить: зрозумѣлою для своихъ дѣтей и мовою и обрядомъ, — такъ зновъ школа, та молодша сестра церкви, що мае на цѣли выховати молоде поколѣне, сынôвъ и дочокъ церкви народнои, мусить бути такожь народною. Въ той спосôбъ понимають и церковь и школу усѣ народы въ Европѣ — и въ той только спосôбъ треба бы намъ сю справу понимати и въ Америцѣ. Однакожь тодѣ не числитись зъ обставинами житя, зъ обставинами теріторіяльными, зъ обставинами, котрѣ творять Америку — Америкою.

Нашѣ патріоты, люде найщирши, найлѣпшихъ намѣрôвъ, — не розглянувшись въ державнѣ вôдносины Сполуч. Державъ, позакладали свои школы, свои парафіяльнѣ школы, такѣ, якѣ були въ 60. рокахъ въ Галичинѣ. Не тôлько мы самѣ Русины такъ робили. Робили се и всѣ славяньскѣ народы въ Америцѣ, а навѣть высококультурнѣ Нѣмцѣ, тай и нынѣ ще всюды суть школы такъ званѣ: парохіяльнѣ.

Поставмо собѣ два питання: Чимъ суть школы парохіяльно-народнѣ для певныхъ народности въ Америцѣ? А чимъ суть публичнѣ школы для певныхъ народностей, и для житя въ Америцѣ въ загалѣ?

Народности, передовсѣмъ славяньскѣ, котрѣ мы хочемо взяти на увагу — зайшовши въ Америку поставили собѣ за девизу: берегчи свои церкви, свои народности, черезъ организацію на поли народнôмъ и економічнôмъ. Средствомъ до сего мала бути своя питома, народна школа. И та школа мала стати забороломъ, противъ ворожихъ елементôвъ, що силомôць втискали ся въ домы и умы молодшого поколѣня. И справдѣ — народна школа принесла для народностей славяньскихъ великѣ користи зъ боку національного. Не будь ихъ — не стало бы нынѣ Славянъ въ Америцѣ, не булобъ нѣ одной славяньскои часописи, не почувбы нѣхто славяньского слова. Але чи змоглибы и народнѣ школы оперти ся культурному впливови американьскому — зъ его англійскою мовою — то знову друге питане. Бізнесъ, сей чинникъ житевый, котрый наказуе забути чоловѣкови до якои вôнъ народности належить — бізнесъ, що принявъ загально мову англійску и зробивъ зъ чоловѣка одиницю, котра бореть ся о истнуване, а не о питане національне, побѣдивъ все. Зô всѣхъ людей, до якои бы они народности не належали зробивъ сей „бізнесъ" людей працѣ, котрѣ борють ся о свое истнование, а въ тôй борбѣ зовсѣмъ забувають, до якои они народности належать. Головнымъ чинникомъ въ тôй боротьбѣ есть мова, а звѣстно, що въ бізнесѣ поплачуе лишь мова англійска въ Америцѣ. Не знаешь тои бесѣды, то и на бресѣ не знайдешь роботы, а не то въ сторѣ. Крôмъ англійскои бесѣды потреба еще и того систему наукового, якого выключно Америка потребуе. Науковый системъ въ американьскихъ публичныхъ школахъ, въ тыхъ школахъ, котрѣ Сполученымъ Державамъ тôлько честь приносять — есть стисло принорововленый до житя.

Публична школа Американьска, се докладне приготоване молодого поколѣня до житя, до тои прозы житевои, котра становить жите чоловѣка. Народнѣ школы не могли встояти противъ могучого впливу американьскои культуры и нинѣ бачимо, хоть бы на нашихъ братяхъ Полякахъ, що они, помимо свои горячои любови до свого рôдного, поволи свое питоме, свое рôдне теряють, а надыхують ся духомъ американьскимъ, духомъ житя дѣйстного. Здавалобысь, що справа, котру мы хочемо навести малои ваги, однакожь на нашь поглядъ се справа великои ваги: **Дѣти польскѣ ходять до польскои школы — на павзахъ розмовляють всѣ по англійски.**

Що се значить? Значить: нинѣ вже народна — парафіяльна школа не въ силѣ стати опоромъ загальному, культурному впливови якій пануе въ цѣлой Америцѣ.

Школа порохіяльна ще хоруе и тымъ, що при недостаткахъ матеріяльныхъ не въ силѣ подати того достаточного, наукового корму, тыхъ средствъ, якѣ въ силѣ подати держава — публична школа.

(Дальше буде.)

SVOBODA
(LIBERTY.)
Weekly Paper

The only Russian political Newspaper published in this Country; circulating in all parts of the United States and Canada, wherever the Russian language is spoken.

Published at 144, South Franklin str; Shamokin, Pa. of each week by the Svoboda Publishing Co.

All comunications should be addressed to:
„Svoboda" Printing Office
144 S. Franklin, str.,
Shamokin, Pa.

Предплата рôчна 2.00
До старого краю........ 3.00

Всѣ дописи и грошѣ просимъ высылати пôдъ адресу:
To "Svoboda" Printing Office
144 S. Franklin, str.
Shamokin, Pa.

Наша газета выходить що тыждня въ Четверъ.

Entered the post office at Shamokin, Pa. as second class mail matter.

УВАГА.

Хотячй приступити до „Союза" най посылають вступне и мѣсячне до касієра.

Mr. Gr. Chylak
Olyphant Pa.

И увѣдомити секретаря пôдъ адресою.

Rev. Nestor Dmytriw
Mt. Carmel, Pa.
P. O. Box. 599.

ОДОЗВА.

БРАТЯ РУСИНЫ!

Удаємось до Васъ зô святою просьбою. Мы порѣшили будувати у себе святыню, нашу свяну руску церковь, ту твердиню, котра забеспечає намъ нашу вѣру и нашу народнôсть на чужôй земли. Насъ ту не богато, а будова церкви, якъ вы сами знаєте, великô суммы коштує. Для того пукаємо до нашихъ рускихъ, щирыхъ сердецъ, щобъ схотѣли насъ запомогчи, щобъ схотѣли скинутись по кôлька центôвъ на ту высоку цѣль, и зôбраний грошѣ переслали на адресу:

Peter Lepak
811 Canal Str.
ELMIRA, N. Y.

Недѣля въ Америцѣ.

Сонце яснымъ своими лучами освѣтляє, огрѣває и оживляє наше мѣсто. Люде посѣдали собѣ въ тѣни, укрылись передъ лучами свѣтла сонѣчного, мовь бы хотѣли укрыти свои серця передъ лучами свѣтла сонѣчного. Панъ Богъ сотворивъ всьо на свѣтѣ и всьо мудро устроивъ для своихъ хвалы и на пожитокъ людей — тай и недѣлю американьску певно Вôнъ сотворивъ, якъ все сотворивъ?, розумѣє ся, що по американьски. Цѣкаво сотворивъ!

Если церковь єсть выразомъ побожности; певного нероду, то вже американьска церковь найпобожнѣйша зъ нихъ усѣхъ. Ту нема державнои религіи; всяка религія дозволена. Жидъ, Поганинъ, Магометанець, Католикъ, Реформаторъ, Протестантъ, Унѣтъ, Меннонѣтъ, Мормонъ, Квакеръ и прочи иншй, все то дозволене и все то разомъ, все то въ парѣ йде, зъ рôвными правами, и можуть свого бога (Бога) на свôй способъ хвалити, величати. Нѣгде на свѣтѣ нема тои рôжнородности религійного вызнаня, нѣгде на свѣтѣ нема стôлько ревныхъ и запальчивыхъ приклонникôвъ бібліи, тай нѣгде на свѣтѣ не вплыває стôлько щедрыхъ даткôвъ до касы церковнои, або до касы священникôвъ, якъ въ Америцѣ. Всюды церкви, всюды домы молитвы – нѣгде на свѣтѣ не знайдешь стôлько рôжнородныхъ храмôвъ Божихъ, якъ въ тôй країнѣ вырозумѣлости, волѣ и свободы

Якъ американець встане въ недѣлю рано зъ лôжка, то перша его робота: подивитись, чи красно на дворѣ, чи вôнъ годенъ сухою ходою зайти до церкви. Але хотьбы и дощь падавъ, гремѣло и снѣгъ лѣпивъ, вôнъ мусить бути въ церквѣ. Цѣлый тыждень вôнъ и не думавъ о церквѣ, цѣлый тыждень вôнъ може и не моливъ ся, але недѣля есть на те, щобъ вôнъ, его жѣнка и дѣти зъ молитвословомъ пôдъ пахою переспацировались до церкви. Всѣ въ недѣлю въ церкви. Дуже побожнй люде! Але заглянь до церкви, тай придиви ся тôй побожности. Панночки, поубиранй пôсля найновшои моды, стрѣляють очками на противну сторону — на хлопцѣвъ; обмовляють своихъ сусѣдокъ, або подивляютъ густовну сукню богатои панѣ. Мущины критикують панѣ, роблять свои злобнй уваги, а проповѣдникъ кричить — трохи зъ шкôры не выскочить. Чи думаєте, що запаливъ ся такъ вѣчнымъ спасенемъ душъ, тыхъ такъ пекно поубираныхъ душъ? Дежь тамъ, вôнъ кричить, щобъ заплатили ему, бо мало платять, а вôнъ не мае зъ чого жити. Прецѣнь рядъ ему пенсіи не дає — вôнъ робить свôй бізнесъ на свою власну руку. Кричить, що не мѣра, щобъ люде до церкви ходили, а американець волить малый злочинъ поповнити, якъ бы мавъ въ недѣлю церковь опустити. Се прецѣ належить до доброго тону.

А щожь роблять въ недѣлю панове американьцѣ, якъ не мають церкви? Скуку треба конечно чимсь выповнити!

„Шѣсть днѣвъ робити, семого вôдпочивати" — навѣть святе письмо каже.

Тай американьцѣ зрозумѣли тй слова до йоты. Въ недѣлю потяги не ходять, анѣ омнѣбусъ, анѣ корабель. Всѣ склепы ,шинки, реставраціи пôдъ великою карою мусять бути цѣлый день замкненй, хиба затылками можна (?) входити, але то тôлько добрымъ приятелямъ. Декуды нѣ молока, нѣ цыгара не достанешь. А про концерты, прогульки и прочй забавы, най нѣкому и не снить ся. Гробова тишина мае панувати въ недѣлю, такъ гласить дотычный параграфъ права о спочинку недѣльнôмъ. Будь вдоволеный чоловѣче, що позволять тобѣ въ недѣлю въ печи затопити тай де що зварити, бо декуды и сего взбороняють; взбороняють всякй проходы, хиба лишь до церкви, и то вôльный край, край свободы. Декуды зборонять навѣть, щобъ мужь свои жены не поцѣловавъ. Най Богъ боронить. Особливо — єслибъ се польскій ксьондзъ зробивъ. Справдѣ, здаєсь, що подурѣли були люде пôдъ ту хвилю, що таки законы писали, бо дѣйсно законы дурнй. Въ недѣлю цѣла Америка, неначе тихій сумный, гробъ.

Такъ оно на дворѣ, а якъ въ хатѣ?

Сидить собѣ побожный американець, въ своимъ „парльорѣ" колыше ся на креслѣ, ноги выставивъ понадъ два кресла, курить цигаро за цигаромъ и плює за образъ. А вжежъ нѣгде правды дѣти, американьцѣ допровадили въ плютю до перфекціи, якъ найлѣпшій стрѣлець. Чижъ и се не есть гарною забавою?. Въ ряды годы загляне побожный американець до другого покою, щобъ потягнути собѣ здорово зъ великои фляшки. А жѣнка якъ? Она въ подобнѣсенькій способъ въ недѣлю забавляє ся. Колише ся на креслѣ, тримає въ руцѣ книжку до молитвы — якъ трафить ся айришка, то до фляшки загляне частѣйше ще, якъ мужь, и тѣшить ся гадкою, що вечеромъ побачить приятеля дому. А дочки? Тотй бѣгають вôдъ церкви до церкви, особливо вечеромъ въ товариствѣ сволихъ товаришѣвъ.

Отъ се американьска недѣля! Нѣколи бôльше не чує ся чужимъ Русинъ въ Америцѣ, якъ въ недѣлю. Вôнъ любить собѣ бѣдолаха полежати на муравѣ пôдъ липою, попоѣвши здорово пироговъ съ сметаною тай каши молочной, — а ту що — хиба фляшка віски, тай кегъ пива! Такъ выглядає Недѣля въ Америцѣ.

За Др. Брізінгеромъ написавъ Н.

Не полеміка але наука.

Мы вже въ програмовôй статѣ нашои часописи выразно зазначили, що въ нѣяку полеміку вдаватись не будемо и єслибъ не обовязокъ нашъ стати въ оборонѣ народнои чести, мы бы и тыхъ кôлька словъ не були сказали, котрй мы були змушенй пôслати на адресу польскои часописи „Polak w Ameryce". Мы и не думали, що знайде ся яка польска часопись, котра бы хотѣла посередно забрати голосъ въ нашôй справѣ. Але мы перечислились. О скôлько намъ звѣстно ажь двѣ часописи польскй „Jutrzenka" и „Jednosc" занялись нашою часописею а „Jutrzenka" навѣть помѣстила обширну вступну статію пôдъ заголовкомъ „Unici i Polacy" въ числѣ 34 зъ 21 серпня. Про змѣстъ сеи статѣ не станемо довго розводитись — она яскравыми красками малює вôдносины (польского) клеру до руского такъ въ Галичинѣ, якъ и ту въ Америцѣ. Але не наша рѣчь додавати до сихъ терпкихъ словъ правды, якого нибудь перцю. Мы лишаемо обєктовному розсудови тымъ, до котрыхъ слова терпкои правды звернені. — Намъ потреба бы рѣшучо вôдповѣсти на конечный уступъ „Unici i Polacy" въ котрôмъ авторъ чѣпає ся зовсѣмъ не поклинано нашого мало-руского языка, якимъ писана „Свобода". Навѣть не знати вôдъ чого починати науку „Jutrzence": — Вôдъ азбуки вже нѣ, бо видно, що редакція азбуку знає, — если читає нашу „Свободу". — Граматики учити годѣ, — бо за мало мѣсця въ нашôй часописи. Учити литературы малорускои, также якось нѣяково, бо кто знає про цѣлый цикль нашихъ докторôвъ фільозофіи и теольогіи, певно, що знає ихъ зъ ихъ літературныхъ працъ. Припускаемо, що авторъ выховавъ ся въ Россіи. Тымъ лѣпше. Тамъ прецѣ знають про Щевченка, Кулѣша, Нечуя-Левѣцкого, Марка Вовчка и другихъ, а мы образовались на тыхъ взорахъ. Най буде звѣстно автору статѣ „Unici i Polacy", що въ Галичинѣ маемо три гимназіи зъ языкомъ выкладовымъ малорускимъ и въ одной зъ тыхъ, а се во Львовѣ выховались люде, котрй нинѣ редагують „Свободу". У весь часъ, въ протягу 8 лѣтъ учились они всѣхъ предметôвъ въ своимъ рôдномъ малорускôмъ языцѣ — одже теперь силою навѣть привычаєли не въ силѣ сотворити „volapuk-y". О. Грушка, бувшій довголѣтный редакторъ и властитель „Свободы" — а теперь голова сила робôтнича въ нашôй часописи, володѣє всѣми европейскими языками знаменито, а малорускимъ такъ скôнчено. якъ мы се лишь въ правѣ осудити. Заявляемо також, що нѣякого п. Жука въ редакціи теперѣшнôй мы не бачили. Впрочѣмъ мы мусѣли-бы высылати на елементарну науку малоруского языка нашихъ товаришѣвъ по перу, але годѣ, се люде старшй, годѣ бы ихъ граматиками и читанками мучити. Мы лишь имъ радимо, щобъ на будуче въ не свое ремесло не вдавались, бо якъ не стерпимо, щобъ „Polak w Ameryce" дававъ намъ науки, якъ мы маємо поступати въ нашихъ справахъ церковныхъ и организаційныхъ, такъ тымъ бôльше не позволимо, щобъ „Jutrzenka" не маючи понятія объ малорускôмъ языцѣ, могла намъ якись вказôвки давати. Лѣпше най зверне свое копіе до тыхъ польскихъ часописей въ Америцѣ, котрй пишуть неможливымъ польскимъ языкомъ справдешнымъ „volapuk-омъ" — широке поле до дѣланя. И въ тôмъ разѣ мусимо сказати: Medice cura te ipsum.

ПОСМЕРТНИ ВѢСТИ.

Михаилъ Бакошъ, членъ „Союза", членъ Братства св. АА. Петра и Павла въ Мт. Кармель, въ наслѣдокъ тяжкого потовченя въ майнахъ, упокоивъ ся въ пятницю вечеромъ дня 20 серпня.

Величавй похороны вôдбули ся въ недѣлю 25 серпня.

Вѣчная ему память!

ХЛОПСКА КОМИСІЯ.

Оповѣданє Ив. Франка.

(Конець).

IX.

— Теперь часъ! подумавъ я собѣ и послинивъ скованую руку, щобъ тымъ лекше зъ неи сховзло ся желѣзо. Якъ поперь, тамъ оно й сховзло, хоть ажь кости въ долони захрустѣли. Ну, добре, що рука вôльна. Борзенько я обкрутивъ повереслами путо и привязавъ его до ноги а поверхъ натягнувъ штанку. А теперь бы на бѣнты! Озирнувъ ся: присяжный дрѣмае пôдъ шопою, баба пряде. Добре. Легенько-легенько я выповзъ зъ пôдъ кожуха, але такъ, щобы кожухъ лежавъ такъ само и щобы зъ далека могло здавати ся, що я лежу на мѣсци. А скоро зъ пôдъ кожуха, я шусть въ кутъ, де мя вже зъ вôдъ шопы не було видно, а тамъ горѣ стѣною по делиню на платовь. Тяжко було, але страхъ додавъ силы, — выдрапавъ ся. Ну, а вже скоро на платовь, такъ заразъ и за крокву вчепивъ ся и держачись крокви, я по латахъ. мовь по сходахъ, звѣшеный горѣлиць надъ токомъ долѣзъ ажь до бантины. Скоро тамъ, я перелѣзъ на жито, въ дѣру, та до стрѣхи. Разъ-два, выцоровъ зо стрѣхи кôлька китиць и тымъ отворомъ протисъ ся на двôръ. Боже, якимъ милымъ выдавъ ся менѣ свѣтъ, колимъ такъ збитый, змученый, дрожачій, высунувъ голову зо стрѣхи, мовь щуръ изъ муки! Далѣ, долѣ стрѣхою, въ садъ, долѣ садомъ надъ рѣку!... Рѣка не широка, але глубока, спокôйна. Нема коли гадати, — гайда въ воду! А за водою лука, далѣ лозовй корчѣ, ôльшина, а далѣ-далѣ широчезнй луги, засѣяний копицями сѣна, мовь звѣздами.

Бовтнувъ ся я въ рѣку, якъ стоявъ, — и такъ мене тота вода освѣжила, що я духомъ ставъ на другôмъ березѣ, перебѣгъ черезъ луку, та шусть въ лозы. Ту я панъ! Хто мя ту найде! Ажь ту я позволивъ собѣ ôдотхнути. Слухаю, — ого, въ селѣ крикъ, гвалтъ! По саду бѣгають, шукають, радять ся. Еге, гадаю собѣ, — шукайте теперь вѣтра къ полю!

Шмигнувъ я лозами, та въ луги. Де були при сѣнѣ люде, тамъ я ихъ вымннавъ, ховаючись поза копицѣ. Луги въ тыхъ сторонахъ тягнуть ся довго-довго понадъ рѣку. До кôлькохъ панôвъ належать. Декуды ще копицѣ, декуды вже стирты або стоги, — то тамъ и пусто зовсѣмъ.

Вечерѣло. Я страшно змученый, пити хоче ся, болить все тѣло. Конче треба десь припочити. Вышукавъ я великій стôгъ на горбку надъ самою рѣкою. Стôгъ бувъ уже давно вывершеный, накрытый околотомъ и переперезаный навхресть лозовымъ прутємъ. То я по прутю выдрапавъ ся ажь пôдъ вершокъ, выбравъ тамъ пôдъ самымъ вершкомъ въ сѣнѣ таку нору, щобы зовсѣмъ закрыло чоловѣка — ôдтакъ тото сѣно выбране попôдпихавъ доломъ попôдъ пруте. Треба до воды. Розôбравъ ся зовсѣмъ, выполокавъ шмате ôдъ крови, обмывъ ся самъ... Якъ бысте були тогдѣ видѣли мое тѣло — цѣле сине, а червоныхъ рубцѣвъ тôлько, що въ клубку хрестôвъ. Вымочивъ ся я такъ въ водѣ добре, поки на березѣ мое шкате не высохло, а ôдтакъ забравъ ся въ свое леговище. Вôсько такъ, щобы мя не намацавъ зъ землѣ, а при тôмъ такъ, що моя голова заслонена стоговою накрывкою, а менѣ зъ моеи крыѣвки видно далеко-далеко все, якъ на долони. Але недовго я дививъ ся кругомъ. Пусто, нѣ живои души. Якъ заснувъ по тыхъ пригодахъ, то кажу вамъ, двѣ добы не вылазивъ зо своеи норы. Томъ чувъ ся такимъ слабымъ, що нѣбы нѣ рукою не кину нѣ ногою, а вже самовольно ждавъ смерти, — то знову вступала въ мене якась сила и я починавъ знову розгадувати, що ту дѣяти далѣ.

X.

Щожь далѣ? Перележавъ я такъ двѣ добѣ не рушаючись, а далѣ годѣ було. Голодъ, спрага. Розгадавъ я собѣ, якъ и що, дочекавъ вечера, тай далѣ зъ крыѣвки, и розумѣе ся просто до того самого села. Тамъ у мене знакомый бувъ, — я до него. Попоѣвъ, покрѣпивъ ся, тай ще таки тои самои ночи мы пошли до того самого хлопа до коморы. Ну, але вже мы его такъ обчистили, що певно не пожалувавъ ся на насъ! Я такій бувъ на него недобрый, що немогучи взяти двохъ кожуховъ, порѣзавъ ихъ на шкамате.

Що вже я ôдтакъ неразъ перевѣдувавъ ся сторонскими людьми: а що тамъ мôй газда порабляе? Смѣяли ся. Кажуть, що зъ разу на стару бувъ напавъ, трохи не забивъ, що нѣбы она выпустила злодѣя. А якъ го заразъ за кôлька день обчистили до дрôбки, то притихъ. Все, кажуть, боить ся, щобы го ще не пôдпалили.

— Дурный, дурный! — кажу я. Перекажѣть ему, що най не боить ся. Я не такій дурень, якъ онъ, щобы я кравъ и заразъ штемпъ *) по собѣ лишавъ. За пôдпалене кара велика, а менѣ пожитку нема. Вы ему кажѣтъ, най онъ тôлько знову комору набивае всякимъ добромъ, то вже я колись знову по старôй знакомости пригадаю ся!...

ВѢСТИ ИЗЪ СТАРОГО КРАЮ.

Польскѣ бецирки а народъ.

Зъ Золочева пишуть до „Дѣла":

Длячого нашъ народъ утѣкае зъ краю до Бразилiи?

Рѣчь ясна що зъ нужды, а зъ нужды головно для того, що нема нѣякого зарôбку. Деякій заробокъ могли бы дати людямъ рады повѣтовй при будовѣ и направѣ дорôгъ, мостôвъ и т. п. Тымчасомъ чи оно такъ дѣе ся? Нѣ.

Наша золочѣвска рада повѣтова вôддае всю роботу при дорогахъ доставу камѣня на гостинцѣ повѣтовй, довôзъ матеріялу на мосты и т. п. — вôддае жидамъ (Для того и не чути, щобы жиди емігрували до Бразилiи.)

И такъ на пр.: дорогу зъ Золочева до Бѣлого Каменя тримае жидъ Нахманъ Гріцъ, — дорогу на лѣнiи Красне, Гологоры, Русилôвъ, Могилы тримае жидъ пана маршалка Гершь Маеръ зъ Красного, — шутеръ для консервацiи доѣзду до зелѣзницѣ Ожидôвъ-Олесько и будову моста въ Бѣлôмъ Камени тримае жидъ Маеръ Мікулінеръ зъ Олеська, — шутеръ вôдъ Зборова тримае жидъ Хаимъ Ліндеръ зъ Ярославичъ — и т. д.

Правда, доставы шутру зъ Золочева до зелѣзницѣ тримавъ оденъ Русинъ черезъ чотыри роки. Жидамъ було се очевидно „нерехтъ"; що „хлопъ" бересь до такихъ рѣчей" и робитъ имъ конкуренцію, то и взялись на способы — наговорювали маршалкови всяки дива — и панъ маршалокъ вôдбирае доставу шутру вôдъ Русина, заявляючи, що „sam wydza! powiatowy bedze dostawial szuter". Ну, самъ выдѣлъ. — то й меньше жалю было тому христіянови, що ему вôдобрали. Тымчасомъ показуесь рѣчь инакше. Доставу шутру, вôдняту христіянови-Русинови, дають любенько жидкови Мошкови Штрікерови зъ Золочева!

При тôмъ треба ще згадати, якъ поводить ся нашому народови христіянскому на роботѣ при дорогахъ у ліверантôвъ жидôвъ.

Одже для людей, що возять, ломлять або товчуть камѣне, выплатъ усе въ недѣлю. Бѣдный христіянинъ цѣлй днѣ жде на той выплатъ, немае навѣтъ часу пôйти до церкви помолити ся.. А буває и таке, що бѣдный чоловѣкъ приходить до жида — розумѣе ся шапка въ руцѣ — а незаставши жида пытае жидôвки: „де Жельманъ?" то она ему вôдповѣдае: „Ты (даруйте за слово) свине! що то Жельманъ? кажи: панъ Жельманъ!."

Ось маешь, народе, помôчь зъ рады повѣтовой! А платишь нанѣ рôчно кôлькапацять тысячь.

Щира правда!

Русинъ Григорій Борсукевичъ, мѣщанинъ, касієръ братства св. Николая и членъ ради повѣтовои.

Послѣдный транспортъ галицкихъ емігрантôвъ до Бразилiи,

устроеный товариствомъ св. Рафаила, пересылаючи що-до свого числа (600 душь) всѣ попередни. Сей транспортъ (а якъ одна польска газета наивно называ „wycieczka") веде д-ръ Стан. Клобуковскій, директоръ товариства торговельно-географѣчного — и для того то, мабудь для звеличення призбирано таке число емігрантôвъ. П. Клобуковскій, якъ кажуть польскй газеты, мае заняти ся на мѣсци въ Бразилiи органѣзацiею емігрантôвъ и постарати ся о навязанье торговельныхъ вôдносинъ межъ „Polska Macierza" а колоніями. А мы бы думали, що замѣсть органѣзацiи повиннй проводирѣ занятти ся наиперше вызволеньемъ нашихъ галицкихъ невôльникôвъ зъ плянтацiй и охорономъ кождого теперѣшного транспорту передъ такимъ нещастьемъ. — Вѣденьскй газеты доносять, що сей транспортъ прибувъ до Вѣдня вô второкъ рано и переходивъ улицями зъ двôрця пôвнôчнои желѣзницѣ на дворець полудневои желѣзницѣ, щобы ѣхати въ дальшу дорогу до Трієсту. Въ транспортѣ було 200 дѣтей, межъ тыми 30 немовлятъ при грудяхъ. Походъ сихъ галицкихъ сѣромахъ выкликавъ у Вѣдни велику сенсацію и зачудованье, люде ставали по улицяхъ, такъ що ажь комуникацiя була спинена.

Жидовска напасть.

Въ суботу дня 13 н. ст. липня с. р. привѣзъ до Коломыѣ зъ Буковины пилипонъ вишнѣ на продажь и ставъ на рынку, на призначеномъ для фѣръ мѣсци. Люди зôйшли ся и почали вишнѣ куповати, а межъ людьми-христіянами куповали такожь и молодй жидики, за що старшй жиды почали на нихъ сварити, а декотрй и штурхати, що не шанують шабасъ. Чимъ разъ то больша купа збирала ся, и дôйшли до того, що осмѣлена жидова почала кидати чимъ попало на вôзъ зъ вишнями. Въ тôмъ часѣ купувавъ тй вишнѣ вôдъ своихъ родимцѣвъ замешкалый въ Коломыи пилиповъ, Николай Чернишевъ, а увидѣвши жидôвску напасть, ставъ въ оборонѣ своихъ родимцѣвъ, але вôдважный жидокъ Давидъ Вайсеръ ухопивъ его за бороду и такъ сильно потягнувъ, що пôвъ бороды вырвавъ. Зробивъ ся крикъ, надбѣгла полиція и розогнала жидôвскій кагалъ. Теперь Николай Чернишевъ ходить по Коломыѣ лишь зъ одною половиною бороды, а справу вôддавъ до суду. А треба знати, що у староверцѣвъ борода есть святостію ненарушимою. Цѣкава рѣчь, якъ судъ тую справу розсудить.

Американьска Русь.

Ansonia: Тамошнй нашѣ братя старають ся всѣми силами щобъ могли мати свою руску церковь. — Помагай Вôгъ!

о. Полянській гр. катол. рускій священникъ зъ Питсбургу, выѣхавъ дня 4 септембра до краю.

ВЕЛИКОЕ ТОРЖЕСТВО!

Дня 22. Септембра по нов. числ. 1895 р. вôдбуде ся **торжественое благословенiе новой Церкви**, збудованой въ Питсбургу, при улици 7-ой и Карсонъ Савдсайдъ.

КОРОТКА ПРОГРАМА ТОРЖЕСТВА ТАКА:

1) Въ Суботу, дня 21-го септ. о год. 8-ой вечеромъ, буде **концертъ** и театральное представленіе (аматорами изъ Олифанту) мелодрамы въ 2. актахъ:

„Звѣнчаный Юрко"

2) Въ Недѣлю, 22. септ. всѣ Братства соберутся въ Питсбургу на ул. 7-ой и Грантъ и пôйдутъ вôдти около год. 10-ой рано великою парадою черезъ мѣсто до церкви.

3) Около год. 11. передъ полуднемъ:

Благословенiе новой церкви и соборная Литургія.

4.) По Службѣ Божой — гостина въ великôй галѣ, при новои церкви.

Маемъ честь на славнôйть нашу запросити ч. ч. Братства, Всч. оо. духовныхъ и вѣрныхъ.

Церковна Рада.

Оголошене.

Єслибъ кто знавъ о мѣсци перебуванья СЕКЕЛЫ, который вѣроятно перебувае въ Colorado, а которого глядае его жена Юлія Секела, нехай подасть ласкаво его адресу до Редакціи „Свободы".

*) „Штемпъ" въ злодѣйскôмъ языцѣ значить „слѣдъ знакъ".

ВСЯЧИНА.

Водоспадъ Ніяґары.

Силу воды водоспаду Ніяґары ужили до выробу алюмініюмъ. 28. серпня с. р. впроваджено першій разъ въ рухъ електричну машинерію, котра за помочію водоспаду Ніяґары функціонуе. Богато корреспондентôвъ рôжныхъ газетъ и богато другихъ гостей були свѣдками выробу металю за помочію силы електричнои.

Сила електрична есть 2.500 вольшъ сильною. Товариство вырабляе денно 5000 фунтôвъ алюмініюмъ — але при улучшеню машинеріи въ короткôмъ часѣ буде выробляти подвôйну скôлькôсть металю. При зниженôй цѣнѣ платить ся фунтъ алюмініюмъ 50 цент. Цѣлый тиждень, день и нôчь, навѣть въ недѣлю, фабрика есть въ руху. Вырôбъ електричности за помочію воды, оказуесь далеко таньшимъ, якъ де инде, навѣть въ Пенсильвеніи, де уголь дуже дешевый.

Се оденъ дальше крокъ въ выкорыстованю силъ водоспаду Ніяґары.

Кôлько важить мілярдъ въ металю або банкнотахъ?

На се пытанье така вôдповѣдь: Міліярдъ въ срѣблѣ важить 5 міліонôвъ кильограмôвъ, въ золотѣ 322.580 клґр., въ банкнотахъ сто-франковыхъ 11.580 клґр., въ банкнотахъ тысячь франковыхъ 1780 клґр. До перенесенія міліярда въ банкнотахъ тысячь-франковыхъ потреба 18 людей, въ банкнотахъ сто-франковыхъ 150, въ золотѣ 3225 а въ срѣблѣ 50.000 людей.

Въ декотрыхъ мѣсцевостяхъ Мексику, якъ пише „Pearson's Weekly" росте трава, котра усипляе звѣрята. Наколи конѣ напасуть ся сей травы засипляють стоячи, то коровы и вôвцѣ заразъ кладуть ся на землю. Часто трафляе ся подорожнымъ, що коли конѣ ихъ попасли ся на такôй травѣ, тяжко було ихъ потому пробудити. — Сонъ такій треває у тыхъ звѣрять одну або двѣ годинъ. Яка причина такого удуреня звѣрять тою травою, до теперь не знають ученй.

I. B. JOUNG,

Кандидатъ на шерифа зъ партіи демократичнои. Чоловѣкъ честный, совѣстный; насъ Русинôвъ буде у всѣхъ справахъ пôдперати. Радимо нашимъ братамъ горожанамъ американьскимъ **що бы всѣ, якъ одинъ мужь голосовали на сего чоловѣка.**

T. TALPASZ,
ТЕОДОЗІЙ ТАЛПАШЪ
РУСКІЙ РЕСТАВРАТОРЪ
— и —
готельничій
246
PEARL STR.
SHAMOKIN, PA.
Недалеко рускои плебаніи.

Добрый вечеръ, друже мой!
— Добрый вечеръ, свате!
А куда такъ спѣшите?
— До Талпаша, брате!
∴
Що за Талпашъ? Зводки онъ?
— Та-жь краянъ нашъ милый
— У него всѣ русини
— Подкрѣпляють силы!...
∴
— Що за брындза й пиво тамъ!
— Обходить ся файно!
— Обслугуе якъ братамъ!
— Танѣо надзвычайно!

ЮЛІЯНЪ КОПЫСТЯНСКІЙ
Гавріилъ Малнякъ
Гуртовный складъ
(Wholsale)
20 Market str.
SHAMOKIN, PA.

Маютъ завсѣгды на складѣ свѣже добре пиво въ великихъ и малыхъ бочôвкахъ зъ найлучшихъ броварôвъ, горѣвки (whiskey) и лѣкеры найлѣпшого ґатунку

Братя! замавляйте у своихъ.

РУСКІЙ КОМ. ШТОРЪ
727 Commerce str.
SHAMOKIN PA.
Манажеры:
МИХАИЛЪ ЛАБОВСКІЙ
МИХАИЛЪ КОЛОДѢЙ
Всяки товары найлѣпшого сорта, дуже туни

Родинцѣ! не спомагайте жидôвъ, але своихъ братôвъ!

СЛАВЯНЬСКІЙ ГОТЕЛЬ
Станислава Леоновича.
Мае завсѣгды свѣже и добре ПИВО, РОЗЛИЧНИ ГОРѢВКИ, ВИНА, ЛѢКЕРЫ И ЦИГАРА.
УСЛУГА ПИЛЬНА И СОЛИДНА.
памятайте его адресъ!
S. LEONOWICZ,
813 E INDEPENDENCE Str.
SHAMOKIN PA.

Dr. JOHN SZLUPAS,
Office: 421 Penn Ave
Telephone: 1613.
SCRANTON, PA.
АПТИКА СЛОВЕНСКА.
Лѣчить всякй хоробы въ короткôмъ часѣ и успѣшно.
Поручаемо сего доброго лѣкаря нашимъ ратямъ Русинамъ.

Dr. F. J. MEEK,
Д-ръ. МИКОЛАЙЧИКЪ
103 Shamokin, str.

Одинокій лѣкарь, славянинъ на цѣле мѣсто. Лѣчить всякй хоробы совѣстно и въ короткôмъ часѣ. Особливо незрôвнаный лѣкарь въ справахъ положничихъ. Говорить по англійски, по руски и по польски. Горячо поручаемо сего знаменитого доктора, нашимъ Русинамъ.

JOHN GLOWA,
EXSELSIOR, PA.

Одинокій шторь на цѣлый Exselsior ИВАНА ГЛОВЫ — Вже его не потребуемо захвалювати, бо каждый не вôдъ нинѣ его знае, а хто еще не знае, най зайде и купить, а певно не пожалуе. —

O. MURDZA & BRO'S.
О. МУРДЗА и БРАТЪ.
46. Second str.
MT. CARMEL, PA.

Тôлько оденъ рускій шторъ на цѣле мѣсто. Всякй товары найлѣпшого сорта. Услуга точна. Конѣ, якъ каты.

Купуйте люде у своего, вже часъ покинути жидовъ.

J. BOBKOWSKI
ПРЕДПРІЕМЦЯ ПОХОРОНОВЪ.

300
PEARL and MULBERRY str.
SHAMOKIN PA.
Удавайте ся въ потребѣ до него.

ОДИНОКІЙ РУСКІЙ ШТОРЪ
въ
ОЛИФАНТѢ ПА.
Пôдъ зарядомъ
ГЕОРГІЯ ХИЛЯКА

Звѣстного руского патріоты. Есть се найлучше заосмотреный зô всѣхъ шторôвъ во всѣ потребнй товары и всякого рода по якъ найтаньшôй цѣнѣ. Каждый тамошный Русинъ уважаючи себе правдивымъ и щирымъ патріотомъ, най спѣшить до своего руского штору. Особенно нашй ґаздынѣ най йдуть громадно!

Нащо Юськôвъ, Шмулѣвъ помагати? Идѣть до свого.

ИВАНЪ ТАЛПАШЬ
Недалеко лігайского діпа
въ
Mt. Karmel, Pa.
Поручае любымъ краянамъ свôй добре заосмотреный
ГОТЕЛЬ.
Пиво, горѣвка, ликеры и цигары найлучшого сорта. Таный и выгôдный нôчлегъ
Снѣдане, обѣдъ и вечера все свѣже, смачне и дешеве.
Попробуйте

SCHLOS & KLEIN
10. East Market Square „Hello", 3373
WILLIAMSPORT, PA.

Гуртовный складъ найлѣпшои **виски, вина всякого рода и всѣхъ найлѣпшихъ напитковъ** на цѣлу околицю, а навѣтъ на цѣлу Пенсильвенію. Виску, вино, всякй здоровй напитки бочками и фляшками купують всѣ и дуже зъ того задоволенй и здоровй.

Якъ хто тôлько разъ купить въ тôмъ складѣ — нѣколи не пожалуе того.

Въ цѣлôй Пенсильваніи пють виску, вино и всякй напитки зъ того славного складу. Нашй люде, якбы хтѣли закупити собѣ трункôвъ на КРЕСТИНЫ, ВЕСЕЛЯ и другй оказіи, най удають ся до той фирмы; тамъ дôстануть таньо, а напитки такй, що душу и серце розвеселяють.

9 W. CENTER ST.
SHENANDOAH PA
ФАБРИКАНТЪ
Прапорôвъ (фанъ Хоруговъ, Одзнакъ
Пасовъ, Шапокъ для Братствъ

Фана для парады зъ найлѣпшого єдвабу; чотыри и пôвъ черезъ шесть и пôвъ стôпъ со всѣма приборами $25, и 26.75

Прапоры больши зъ найлѣпшои матеріи по $32.00 $35.00 $45.00 и $50.00

Пишѣть по цѣнники и по пробу до:
R. H. MORGAN
9 W. Centre Str.,
SHENANDOAH, Pa.

РУСКА ТОРГОВЛЯ
(Creek Store Company)
415 Shamokin Str,
въ ШАМОКІНЪ ПА

Поручае мѣсецевымъ Русинамъ и на околицю свôй богатый складъ всякого рода виктуалôвъ и майнерскихъ знарядôвъ.

Е тутъ мясо
И лопата,
Суть и скирнѣ
И гербата,
Перець, гвозды и кобасы,
Мука, крохмаль, солонина
Мыски, горшки въ овочи
Зеленина и сушенина.
Е чернушка,
Е петрушка.

D. SALEY
136, Morris str.
JERSEY CITY N. J.
Продае книжки рускй: **молитвословы, библія, житя святыхъ,** всякй популярнй научнй брошуры и другй рускй книжки.

Молись, трудись, учись, до СОЮЗА запишись, до читальнѣ ходи, Бога въ сердцю май, ближняго люби, церковь посѣщай, Свободу читай, Русь святу люби, доброму научай ся, грошей не марнуй, въ процеса не вдавай ся. Въ лютерію не грайте, тôлько грошъ щадѣть

Братя! намъ треба „Народного Дому", ану скинтесь по центови Се не забувайте! . . . . Буде зъ васъ.